FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ~IVILI

IM}ALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM il-{img]a, 15 ta' Frar, 2002

Kaw\a Numru 23
~itazz. Nru. 1969/00JRM

Francis u Re[ina konju[i **AQUILINA** u Austin Aquilina

vs

MALTA DRYDOCKS, Dottoressa Anna Fenech fil-kwalita' tag]ha ta' prokuratri`i/mandatarja tas-So`jeta' estera General National Maritime Transport Company [a' sidien tal-vapur *Um El Faroud* u g]an-nom u in rappresentanza tal-istess, Anthony Fabri u Joseph Saliba

Il-Qorti:

Rat l-Att ta`-~itazzjoni mressaq fil-25 ta' Settembru, 2000, li bih l-atturi ippremettew:

Illi fit-3 ta' Frar 1995 George Aquilina, bin il-konju[i Francis u Regina konju[i Aquilina, u hu l-attur l-ie]or Austin Aquilina, b]ala impjegat tat-Tarzna ta' Malta miet fl-in`ident fatali li se]] fil-jum imsemmi waqt li flimkien ma' impjegati o]ra kien qed ja]dem fuq il-vapur "Um El Faroud", proprjeta' u/jew operat mis-So`jeta' konvenuta G N M T C;

Illi g]all-in`ident imsemmi g]andhom iwie[bu l-konvenuti, jew min minnhom, u dan min]abba negligen\a, imperizja u nuqqas ta']arsien tar-regolamenti dwar skansar fuq ix-xog]ol;

Illi l-konvenuti nonostante li [ew interpellati uffi`jalment naqsu li jaddivjenu g]all-likwidazzjoni]las tad-danni subiti mill-istanti;

G]alhekk l-atturi talbu lil din l-Onorabbli Qorti g]aliex m'g]andhiex g]ar-ragunijiet premessi:

1. Tiddikjara u tidde`iedi illi l-konvenuti, jew min minnhom, huma fi ]tija g]ad-de`ess tal-imsemmi kongunt tag]hom George Aquilina li se]]et, kif fuq ing]ad, fl-in`ident fatali tat-3 ta' Frar 1995 fuq il-vapur "Um El Faroud";

2. Tillikwida d-danni hekk subiti okkorrendo permezz tal-operat ta' perit nominand;

3. Tikkundanna lill-konvenuti j]allsu lill-istanti l-ammont hekk likwidat in linea ta' danni;

Bl-interessi u bl-ispejjez, komprizi dawk tal, ittri uffi``jali tal-24 ta' {unju 1996, Jannar 1997, 8 ta' {unju, 1998, u 8 ta' Mejju 2000, kontra l-konvenuti n[unti minn issa g]as-subizzjoni;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-atturi, flimkien mal-]ames (5) dokumenti mehmu\in mag]ha;

Rat in-Nota mressqa fit-23 t'Ottubru, 2000, li biha l-kumpannija m]arrka Malta Drydocks e``epiet:

1. Illi fil-konfront tal-Malta Drydocks it-talbiet attri`i huma nfondati fil-fatt u fid-dritt billi din ma ta]ti bl-ebda mod g]all-in`ident imsemmi li [ara fit-3 ta' Frar 1995 u konsegwentement ma hija responsabbli g]al ebda danni li setg]u soffrew l-atturi. Il-korporazzjoni inkarigat nies kompetenti u ta']ila biex jesegwixxu x-xog]ol fuq il-vapur "Um El Faroud", u provdiet ukoll il-fa`ilitjiet u l-g]odod kollha ne`essarji;

2. Illi, bla pregudizzju g]as-sue``epit, l-e``epjenti diga, ming]ajr assunzjoni ta' responsabilta' izda biss *ex gratia*, ikkompensat lill-atturi tad-danni sofferti minnhom fl-in`ident fatali tat-3 ta' Frar 1995, u g]alhekk dan il-]las g]andu jitnaqqas minn kull ammont li jista' talvolta ji[i de`iz li hu dovut mill-e``epjenti;

3. Illi inoltre l-e``epjenti tirrizerva wkoll li titlob il-kjamata in kaw\a ta' persuni o]ra li jistg]u jirrizltaw li ja]tu g]al kollox jew in parti g]all-in`ident in kwistjoni;

4. Salvi e``ezzjonijiet ulterjuri;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-imsemmija kumpannija m]arrka[1];

[1] Pa[[. 13 sa 15 tal-pro`ess

Rat in-Nota mressqa fil-25 t'Ottubru, 2000, li biha l-im]arrek Joseph Saliba e``epixxa:

1. Illi fl-ewwel lok in-nuqqas ta' integrita' tal-gudizzju peress li l-kaw\a ma [ietx diretta kontra l-kaptan tal-vapur u l-vapur innifsu u g]alhekk l-e``ipjenti g]andu ji[i lliberat mill-osservanza tal-gudizzju;

2. Illi fit-tieni lok u ming]ajr pregudizzju g]as-sue``epit, i`-`itazzjoni hija nulla peress li hija [enerika, vaga u nebuluza u tippekka inkwantokke li bi ksur tal-artikolu 156 (1) (a) tal-Kap. 12 tal-Li[ijiet ta' Malta, ma tfissirx sewwa l-oggett, u dana kif postulati il-premessi. Din l-e``ezzjoni tirrigwarda g]alhekk li kull wie]ed mill-konvenuti g]andu responsabbilita' g]al kollox distintiva u spe`jalizzata u allura `-`itazzjoni, kif postulata, ma tfissirx b'mod `ar u sewwa l-allegata nuqqas ta' responsabbilita ta' kull wie]ed mill-konvenuti, kif ser ji[i spejgat fil-kors tal-kaw\a, u g]alhekk l-e``ipjent g]andu ji[i lliberat mill-osservanza tal-gudizzju;

3. Illi fit-tielet lok u ming]ajr pregudizzju g]as-sue``epit, l-atturi jridu jippruvaw l-interess guridiku tag]hom biex jippromwovu din il-kaw\a u cioe' l-kwalita' tag]hom *qua* eredi tal-vittma u fin-nuqqas l-e``ipjent g]andu ji[i lliberat mill-osservanza tal-gudizzju;

4. Illi fir-raba' lok, u ming]ajr pregudizzju g]as-sue``epit, fi kwalunkwe kaz, fuq skorta ta' sentenzi u kif ukoll abbazi ta' dak li tg]id il-Li[i l-atturi li m'humiex id-dipendenti diretti tal-vittma m'huma intitolati g]all-ebda danni u cioe' *lucrum cessans*, jew altrimenti jekk intitolati, f'porzjoni]afna izg]ar milli kieku kienu id-dipendenti diretti tieg]u, u cioe' b]al fil-kaz li kieku l-vittma kienet mizzewga u l-atturi jkunu l-mara u t-tfal tal-vittma;

5. Illi, fil-]ames lok u ming]ajr pregudizzju g]as-sue``epit fil-meritu l-e``ipjent ma hux responsabbli g]ad-danni sofferti mill-attur peress li huwa e\er`ita l-professjoni tieg]u u xog]olu b'diligenza u skond l-arti u s-seng]a. In poche parole xog]olu g]amlu sewwa u konformement ma' dak li titlob il-Li[i

6. Illi, fis-sitt lok, ming]ajr pregudizzju g]as-sue``epit u ming]ajr ebda ammissjoni ta' responsabbilita, dato ma non concesso li tinstab ]tija fl-e``ipjent, huwa m'huwiex unikament responsabbli g]all-in`ident u allura kull responsabbilita g]andha ti[i apporzjonata fid-dawl ta' dak li jiddisponi l-artikolu 1050 (2) tal-Kap. 16 tal-Li[ijiet ta' Malta, u f'dan ir-rigward u bis-sa]]a tal-imsemmi artiklu, l-e``ipjent qieg]ed minn issa jirriserva kull dritt li jsejja] fil-kaw\a lil kull persuna o]ra li tista' fil-kors ta' dawn il-pro`eduri jirrizulta li g]andha responsabbilita g]all-in`ident in kwistjoni;

7. Salvi, jekk ikun il-ka\, e``ezzjonijiet ulterjuri;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-im]arrek Joseph Saliba[2];

Rat in-Nota mressqa fis-7 ta' Novembru, 2000, li biha l-im]arrek Anthony Fabri e``epixxa:

1. Illi l-azzjoni attri`i hija preskritta stante li g]addew aktar minn sentejn minn meta se]] l-in`ident mertu ta' din il-kaw\a;

[2] Pa[[. 17 sa 19 tal-pro`ess

2. Illi fil-mertu u ming]ajr pregudizzju g]al dak hawn fuq e``epit, l-e``ipjenti ma g]andu ebda tort jew]tija li b'xi mod tirrendih responsabbli g]all-mewt ta' George Aquilina kaw\ata mill-in`ident li se]] fil-Malta Dry Docks nhar it-3 ta' Frar 1995 abbord il-vapur *Um El Faroud*, u g]alhekk it-talbiet attri`i in kwantu diretti kontra l- e``ipjenti g]andhom ji[u mi`]uda bl-ispejje\ kontra l-atturi;

3. Salvi e``ezzjonijiet o]ra;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-im]arrek Anthony Fabri[3];

Rat in-Nota mressqa fil-21 ta' Di`embru, 2000, li biha l-kumpannija m]arrka General Maritime Transport Company e``epiet:

1. Illi t-talbiet tal-atturi fil-konfront tas-so`jeta' konvenuta General National Maritime Transport Company, huma infondati fil-fatt u fid-dritt u g]andhom ji[u mi`]uda bl-ispejje\, stante li l-ispluzjoni li se]]et fuq il-bastiment tag]ha l-Um El Faroud fit-3 ta' Frar 1995 u li]alliet mejjet lil George Aquilina ma se]]itx min]abba it-tort jew negligenza tas-so`jeta konvenuta General National Maritime Transport Company, izda se]]et min]abba n-negligenza u tort tal-Malta Drydocks u/jew l-impjegati tal-Malta Drydocks;

2. Illi bla pregudizzju g]al-ewwel e``ezzjoni, u jekk nonostante l-provi kollha, din l-Onorabbli Qorti tasal g]all-konkluzjoni li s-so`jeta General National Maritime Transport Company g]andha xi responsabilita g]all-ispluzjoni, is-so`jeta konvenuta General National Maritime Transport Company ma hix u ma tistax tkun

[3] Pa[[. 20 sa 22 tal-pro`ess

responsabbli g]all-ispluzjoni in toto u g]aldaqstant din l-Onorabbli Qorti g]andha tiffissha l-proporzjon u l-persentagg ta' responsibilita tas-so`jeta General National Maritime Transport Company g]all-incident;

3. Illi bla pregudizzju g]all-ewwel e``ezzjoni jekk din l-Onorabbli Qorti tidde`iedi li s-so`jeta General National Maritime Transport Company hija responsabbli b'xi mod fi proporzjon partikolari, l-istess General National Martime Transport Company ma tistax tkun responsabbli g]all-ammont kollu pagabbli lill-attri`i jekk u/jew kif eventwalment likwidat favur l-attri`i minn din l-Onorabbli Qorti; izda responsabbli biss g]all-]las ta' ammont ekwivalenti g]al dak il-proporzjoni u persenta[[li tieg]u din l-Onorabbli Qorti tkun sabet lil General National Maritime Transport Company responsabbli g]all-ispluzjoni;

4. Salv e``ezzjonijiet o]ra;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-istess kumpannija m]arrka G.N.M.T.C., flimkien ma\-\ew[(2) dokumenti mehmu\in mag]ha[4];

Semg]et it-trattazzjoni tal-avukati tal-partijiet dwar l-ewwel \ew[e``ezzjonijiet tal-im]arrek Joseph Saliba;

Rat il-verbal tas-smig] tal-25 ta' Jannar, 2001, li fih il-partijiet, wara li saret it-trattazzjoni dwar l-imsemmija e``ezzjonijiet, talbu lill-Qorti ma tg]addix g]all-g]oti tad-de`i\joni tag]ha dwarhom bil-]sieb li huma jfittxu li jirran[aw il-kwestjoni barra l-Qorti;

[4] Pa[[. 26 sa 113 tal-pro`ess

Rat id-Degriet tag]ha mog]ti waqt is-smig] tad-19 ta' {unju, 2001, li bih ordnat lill-partijiet jirregolaw irwie]hom dwar it-ta]didiet li kienu g]addejjin bejniethom sa \mien stabilit;

Rat il-verbal tas-smig] tal-10 t'Ottubru, 2001, li bih il-Qorti [iet mg]arrfa li l-laqg]at li kienu saru bejn il-kumpanniji m]arrkin ma taw l-ebda frott u li g]alhekk il-kaw\a setg]et tissokta tinstama';

Rat id-Degriet tag]ha tal-10 t'Ottubru, 2001, li bih]alliet il-kaw\a g]al-lum g]ad-de`i\joni dwar l-ewwel \ew[e``ezzjonijiet preliminari tal-im]arrek Joseph Saliba;

Rat in-Nota tal-Osservazzjonijiet imressqa mill-im]arrek Saliba fit-13 ta' Novembru, 2001[5], dwar l-imsemmija e``ezzjonijiet preliminari;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet mressqa fil-15 ta' Novembru, 2001, mill-atturi bi twe[iba g]al dawk mag]mulin mill-im]arrek Saliba[6];

Rat l-atti kollha tal-kaw\a;

Ikkunsidrat:

Illi l-atturi qeg]din ifittxu lill-im]arrkin g]ad-danni li [arrbu bil-mewt tal-qarib tag]hom George Aquilina f'in`ident li se]] fuq il-bastiment *Um El Faroud* fit-3 ta' Frar, 1995, waqt li dan kien qieg]ed jissewwa f'wa]da mit-tarznari tal-kumpannija m]arrka Malta Drydocks;

Illi l-im]arrek Joseph Saliba laqa' g]all-azzjoni li saritlu billi, fost l-o]rajn, qanqal (a) l-e``ezzjoni li hu jmissu jin]eles mill-kaw\a billi l-[udizzju mhux s]i] g]ax messu t]arrek ukoll il-kaptan tal-imsemmi vapur u l-istess vapur, u kif ukoll (b) l-

5 Pa[[. 150 sa 152 tal-pro`ess;
6 Pa[[. 131 sa 133 tal-pro`ess

e``ezzjoni li `-`itazzjoni hija nulla g]ax tikser dak li jrid l-artikolu 156(1) tal-Kapitolu 12 tal-Li[ijiet ta' Malta;

Illi, g]alkemm fil-verbal tas-smig] tat-30 ta' Novembru, 2000, il-kaw\a kienet t]alliet g]at-trattazzjoni ta' dawn i\-\ew[e``ezzjonijiet tal-im]arrek Saliba, u, fil-fatt, fil-25 ta' Jannar, 2001, kienet saret trattazzjoni bil-fomm ta' dawn i\-\ew[ e``ezzjonijiet, meta ressqu n-Noti tag]hom fuq imsemmija, il-partijiet illimitaw irwie]hom biss g]all-e``ezzjoni dwar l-integrita' tal-[udizzju. Minkejja dan, u bi qbil ma' dak li hemm imsemmi fil-verbal tas-smig] tal-10 t'Ottubru, 2001[7], din is-sentenza sejra tqis dawn i\-\ew[ e``ezzjonjiet, u mhux wa]da biss minnhom;

Illi dwar l-e``ezzjoni li <u>l-[udizzju mhux s]i] g]ax ma [ewx im]arrkin il-kaptan tal-bastiment u l-istess bastiment</u>, i\-\ew[partijiet ressqu argumenti kemm bil-fomm u kif ukoll bil-miktub.

Illi l-im]arrek Saliba jorbot is-siwi ta' din l-e``ezzjoni tieg]u ma' tliet (3)]sibijiet ewlenin, ji[ifieri: (a) ma' dak li jipprovdi l-artikolu 100 tal-Kap 234; (b) li l-prin`ipju hu li l-kaptan huwa responsabbli g]al kulma jse]] fuq il-bastiment, kemm meta dan ikun fil-vja[[ u kif ukoll meta jkun sor[ut, u (`) li f'azzjoni *in rem*, il-bastiment dejjem irid jissejja] direttament u jkun jag]mel parti mill-kaw\a. I\jed 'il quddiem, fin-Nota tieg]u, i\id jg]id li jekk wie]ed iqis li, fil-]in li se]] l-in`ident, il-bastiment kien jista' jitqies li huwa "fabbrika" (g]all-finijiet tal-Kap 107 u l-Kap 367), allura wie]ed g]andu g]aliex itenni li kemm il-kaptan u kif ukoll l-istess bastiment imisshom [ew im]arrkin mill-atturi. B'\ieda ma' dan, huwa jg]id ukoll li l-qrati tag]na a``ettaw il-personalita' [uridika awtonoma ta' bastiment li t]alla jressaq talba rikonvenzjonali *in personam*, ukoll fejn kien [ie m]arrek *in rem*[8];

---

[7] Pa[. 127 tal-pro`ess
[8] Ara App. ~iv **5.10.2001**fil-kaw\a fl-ismijiet ***Sammy Meilaq noe vs Oral Attinel pro et***;

Illi, min-na]a l-o]ra, l-atturi jis]qu li (a) l-azzjoni tag]hom mhix wa]da *in rem*, ta' indoli kontrattwali, i\da hija azzjoni msejsa fuq il-]tija akwiljana, (b) li r-responsabbilta' tal-kaptan tibqa' tissussisti biss ta]t xi li[ijiet spe`jali, u li din l-azzjoni ma tinkwadrax ru]ha ta]t xi wa]da minnhom; u (`) l-kaptan jirrappre\enta lill-prin`ipali tieg]u, is-sidien tal-bastiment, li huma m]arrkin kif imiss f'din il-kaw\a. G]alhekk, wara li jsemmu xi dispo\izzjonijiet ta' li[i u jag]tu rassenja ta' sentenzi tal-Qrati tag]na g]ar-rigward,[9] i\idu jg]idu li ma jistax jing]ad li l-atti jbatu min-nuqqas ta' integrita' sewwasew g]aliex mit-talba kif imfassla kull min g]andu interess f'dak li qeg]din jitlobu l-atturi jinsab fil-pro`ess;

Illi l-istess sidien im]arrkin urew li ma jaqblux mal-argument tal-im]arrek Saliba, u, waqt it-trattazzjoni bil-fomm, l-abbli difensur tas-sidien ressqet punti siewja biex tikkontesta l-e``ezzjoni in kwestjoni;

Illi din il-Qorti qieset b'reqqa dak li ressaq l-im]arrek b'sottomissjoni dwar l-ewwel e``ezzjoni tieg]u u qeg]da tag]mel dawn l-osservazzjonijiet . Fl-ewwel lok, dwar <u>ir-rwol u l-po\izzjoni legali tal-kaptan</u>, m'g]andu jkun hemm l-ebda dubju li dan igawdi minn setg]at u responsabbiltajiet wesg]in]afna ta]t id-Dritt Marittimu in [enerali u wkoll fil-li[i spe`jali marittima ta' Malta . Id-duttrina twa]]ad lill-kaptan b'rabta spe`jali mas-sid tal-bastiment u tqisu b]ala a[ent tal-istess sid[10], b'dak kollu li din ir-rabta [[ib mag]ha skond il-li[i. Il-Professur Cremona, fin-Noti tieg]u dwar id-Dritt Marittimu Malti, g]andu dan xi jg]id dwar il-po\izzjoni tal-kaptan:

> "The Master is to be considered as having the juridical character of a manager in the true sense of the word; in fact, he is the legal representative and agent of the owner of the vessel and, as such, all acts done by him within the scope of his authority produce directly their effect whether in favour or against the principal. ... It is clear, therefore, that the owner or co-owners, as the case may be, are liable for any damage which occurs through malice or

[9] Ara App. Kumm, **2.4.1951** fil-kaw\a fl-ismijiet ***E. Valenzia noe vs A.E. Sullivan et*** (Kollez. Vol: **XXXV.i.265**); Kumm. GS **8.1.1976** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Francis Formosa pro et vs Publio Scicluna pro et***; u App. ~iv. **24.4.1998** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Dr. S. Micallef Stafra`e noe vs Joseph Apps et***

[10] Ara p.e. *Shipping Law,* Chorley & Giles, 6th. Edit, pp. 68-9

> fault of the master, as well as for obligations arising from any contract which may have been entered into by the master ... in respect of everything concerning the vessel and the adventure."[11];

Illi dan il-prin`ipju ewlieni nissel, mal-medda tas-snin, regoli o]rajn, b'mod partikolari fejn tid]ol il-kwestjoni ta' responsabbilta' dwar dak li jse]] abbord. Fost dawn, wie]ed isib l-i\vilupp tar-regola ta' responsabbilta' vikarja tas-sid dwar korriment jew]sara li persuna abbord i[[arrab waqt vja[[[12], u r-regola ta' responsabbilta' assoluta dwar sa]]a u sigurta' fuq il-post tax-xog]ol[13], ukoll ming]ajr il-]tie[a li ssir il-prova tat-traskura[ni jew negli[enza da parti tas-sid;

Illi l-punt li trid tag]mel il-Qorti f'dan l-istadju hu li dawn ir-regoli dejjem [ew applikati fil-konfront tas-sid tal-bastiment, u mhux indirizzati lejn il-persuna tal-kaptan, minkejja li dan, fi`-`irkostanzi partikolari, seta' kien fil-kontroll effettiv tal-bastiment fil-waqt li nqala' l-in`ident;

Illi, kif ing]ad, l-im]arrek Saliba g]amel riferenza g]all-artikolu 100 tal-Kap 234, li sewwasew fl-a]]ar sub-artikolu tieg]u[14] jg]id bla tidwir ta' kliem li ebda]a[a f'dak l-artikolu ma tnaqqas minn dak li tipprovdi t-Taqsima IX tal-istess Att. It-Taqsima msemmija[15] titkellem dwar *Responsabbilta' ta' Sidien ta' Bastiment*, u fosthom hemm xi dispo\izzjonijiet li jag]mluha `ara li r-responsabbilta' (limitata) taqa' fuq is-sid u mhux ukoll fuq il-kaptan[16], u dan ukoll jekk dak li jse]] ji[ri ming]ajr il-]tija jew il-parte`ipazzjoni effettiva tal-istess sid;

Illi l-im]arrek jis]aq]afna wkoll dwar il-fatt li l-li[i ma tag]rafx bejn bastiment li jkun waqt vja[[u bastiment li ma jkunx qieg]ed iba]]ar (*laid-up*), u g]alhekk m'hemm xejn fil-li[i li jne]]i l-kontroll effettiv tal-kaptan ukoll meta l-bastiment ikun sor[ut f'ba`ir g]al tiswijiet. Dwar dan, apparti l-

---

[11] *Op. Cit.,* pa[. 42; u ara wkoll pa[[. 55-7;
[12] *Op. cit,*pp. 86-92; u l-kaw\a fl-ismijiet ***Crashley vs W.J. Woodward Fisher Ltd.*** (1962) 2 Lloyd's Rep. 284;
[13] ***Foulder vs Canadian Pacific S.S. Ltd*** (1968) 2 Lloyd's Rep 336
[14] Art. 100(6) tal-Kap 234
[15] Artt. 347 sa 362 tal-Kap 234
[16] Ara, p.e., artt. 347, 349, 350 u 353(1) tal-Kap 234

konsiderazzjonijiet li g]adhom kemm saru, g]andu jing]ad ukoll li hemm prin`ipju u awtorita' [udizzjarja li jg]idu li sid ta' bastiment irid jag]mel tajjeb g]all-]sara li bastiment jikkaw\a waqt li jkun qieg]ed f'port, tarzna jew ba`ir, minkejja li l-kaptan u `-`orma, g]alkemm il-bastiment ikun ta]t il-kontroll effettiv tag]hom, ma jkunux ja]tu g]all-]sara[17];

Illi, g]alhekk, minn dawn il-konsiderazzjonijiet tin]oloq nis[a wa]da ta' indikazzjonijiet li, f'ka\ b]al dak li g]andha quddiemha din il-Qorti, juru li m'hijiex il-persuna tal-kaptan li ssejjes is-siwi ta' pro`ess s]i] (l-integrita' tal-[udizzju), daqskemm il-pre\enza tas-sid tal-bastiment fl-atti tal-kaw\a.[18] Fi kliem ie]or, kull sehem li l-kaptan seta' kellu fil-[rajjiet tal-bastiment [ew assorbiti mir-responsabbilta' li r-rabta tieg]u mas-sidien titfa' fuq l-istess sidien. Naturalment, m'hemm xejn x'i\omm milli, f'`irkostanzi xierqa, il-kaptan ikun imsejja] fil-kaw\a jew jinda]al minn jeddu, imma jekk dan ma jsirx jew sakemm dan isir ma j[ibx b'daqshekk, fil-fehma meqjusa ta' din il-Qorti, stat ta' difett fl-integrita' tal-[udizzju;

Illi l-im]arrek se]aq li, minbarra l-kaptan, <u>g]andu jkun im]arrek il-bastiment ukoll</u>. Di[a' ng]ad li l-azzjoni mibdija mill-atturi hija mfassla fuq dik normalment me]uda g]all-likwidazzjoni u]las ta' danni min]abba g]amil mhux mislut minn kuntratt. Il-Qorti tasal g]al din il-fehma minn qari sempli`i tal-Att ta`-~itazzjoni, u g]alhekk ma tistax tifhem kif l-im]arrek Saliba jilma] li qeg]da ssir azzjoni *in rem*, li kienet tkun soddisfatta (kieku tassew kienet azzjoni ta' dik l-g]amla) ming]ajr ma kellu g]alfejn ji[i m]arrek huwa stess. Apparti l-fatt li l-ebda azzjoni `ivili kontra l-bastiment *Um el Faroud* ma jidher li tista' llum tinbeda jew tissokta (ladarba l-bastiment, jew a]jar, dak li kien fadal minnu, [ie mg]arraq fl-ib]ra territorjali Maltin bosta xhur ilu), il-Qorti ma tarax kif l-azzjoni mibdija mill-atturi kellha tkun diretta lejn l-imsemmi bastiment. Huwa minnu li l-im]arrek se]]lu jpin[i b'argument

---

[17] Ara l-kaw\i fl-ismijiet ***Great Western Railway Co. vs Owners of S.S. Mostyn*** (1928) App. Ct. 57; ***Workington Harbour Board vs S.S. Towerfield*** (1950); u ***"The Lady Gwendolen"***(1965) 1 Lloyd's Rep. 335

[18] Cremona *op. Cit.,* pa[. 43 jg]id: *the owner or co-owners are liable towards third parties not only where the master is not in a position to make good the damages so caused by his acts or obligations, but in all cases <u>and such third parties need not proceed against the master to be indemnified by him prior to proceeding against the owner</u>* (is-sottolinejar hu ta' din il-Qorti);

tajjeb il-personalita' legali ta' bastiment, imma fil-qafas ta' din il-kaw\a dak l-argument ma jidhirx rilevanti bosta;

Illi dawn il-konsiderazzjonijiet kollha qeg]din isiru b'qies tan-natura u t-tifsira tal-e``ezzjoni tan-nuqqas ta' integrita' tal-[udizzju. Ing]ad b'awtorita' li din hija e``ezzjoni li trid ti[i de`i\a billi wie]ed g]andu j]ares biss lejn l-att promotorju u d-data tal-pre\entata tieg]u, indipendentement minn kull konsiderazzjoni o]ra[19]. E``ezzjoni ta' din il-g]amla, jekk tirri\ulta mist]oqqa, g]andha l-effett li te]les lill-e``ipjenti milli jibqa' i\jed fil-kaw\a;

Illi din l-e``ezzjoni hija mibnija fuq tliet (3) konsiderazzjonijiet: u ji[ifieri (a) li g]all-a]jar [udizzju tal-Qorti, huwa xieraq li dawk kollha li g]andhom interess fi kwestjoni g]andhom ikunu fil-kaw\a; (b) li d-d]ul ta' kull min g]andu interess jag]mel il-[udizzju i\jed effika`i, g]aliex min mhux fil-[udizzju mhux marbut bih[20]; u (`) jnaqqas il-]tie[a li jridu jing]ataw g]add ta' sentenzi fuq l-istess ka\. Minbarra dan, jibqa' dejjem ewlieni fil-konsiderazzjonijiet tal-Qrati li l-e``ezzjoni tan-nuqqas ta' integrita' tal-[udizzju ma twassalx g]an-nullita' tal-pro`ediment jekk kemm-il darba l-kaw\a tkun infet]et kontra persuna li kienet le[ittimu kontradittur tal-attur, imma mhix l-unika wa]da, u dak il-[udizzju jkun sostenibbli[21] u meta dik l-integrita' tista' tintla]aq billi wie]ed jirrikorri g]all-modi pro`edurali li huma permessi mil-li[i[22];

Illi, fil-ka\ pre\enti, din il-Qorti ssib li mhux biss il-persuni li [ew im]arrkin kellhom xi g]amla jew o]ra, fi gradi differenti, ta' interess [uridiku fil-kaw\a miftu]a kontra tag]hom mill-atturi, i\da ntwera wkoll li l-persuni li l-im]arrek Saliba qieg]ed jg]id li kien messhom [ew im]arrkin ukoll ma setax kellhom dak l-interess li, ming]ajrhom, il-kaw\a taqa'. G]all-kuntrarju, intwera li l-[udizzju fid-dawl tal-att promotur huwa s]i];

---

[19] App. ~iv. **15.1.1992** fil-kaw\a fl-ismijiet ***|ahra deDomenico et vs |ahra deDomenico***

[20] Art. 237 tal-Kap 12

[21] Ara App. ~iv. **28.1.2000** fil-kaw\a fl-ismijiet ***J. Bor[et vs F. Vassallo noe***, b'kuntrast u fil-limiti ta' App. ~iv. **4.12.1998** fil-kaw\a fl-ismijiet ***J.B. Tabone et vs L. Micallef et*** (Kollez. Vol: **LXXXII.ii.1188**)

[22] Per e\empju, ta]t l-artikolu 175(1), 960 jew 961 tal-Kap12

Illi, min]abba dawn ir-ra[unijiet, l-ewwel e``ezzjoni tal-im]arrek Saliba ma hix qeg]da tintlaqa';

Illi g]ar-rigward tal-e``ezzjoni tan-nullita' tal-att ta`-~itazzjoni, l-im]arrek Saliba jsostni din l-e``ezzjoni billi jg]id li d-diversi konvenuti g]andhom interessi differenti skond li[ijiet differenti, u billi l-att ta`-`itazzjoni ma jfissirx bid-dettal l-addebiti li l-atturi qeg]din jag]tu lil kull wie]ed mill-im]arrkin dan iwassal biex l-azzjoni kontrihom ti[i nulla. Hija tassew]asra li l-im]arrek ma deherlux li kellu jittratta i\jed fil-fond din il-kwestjoni fin-Nota tieg]u, imma illimita ru]u li jirreferi g]aliha biss waqt it-trattazzjoni bil-fomm matul is-smig] tal-kaw\a. L-atturi kienu warrbu l-argument tal-im]arrek billi qalu li ma jkun hemm l-ebda nullita' f'ka\ ta' talba [enerika, ladarba t-talba tkun `ara u min ji[i m]arrek jaf g]al xiex g]andu jwie[eb;

Illi l-ka\ijiet li fihom l-e``ezzjoni tan-nullita' ta' atti [udizzjarji jistg]u jing]ataw huma dawk imsemmija fis-sub-artikolu (1) tal-artikolu 789 tal-Kapitolu 12 tal-Li[ijiet ta' Malta;

Illi l-erba' (4) `irkostanzi msemmija f'dak l-artikolu huma tassattivi, fis-sens li biex dik l-e``ezzjoni ta' nullita' ta' att [udizzjarju tirnexxi, trid bilfors taqa' ta]t il-parametri ta' xi wa]da minnhom;

Illi, minbarra dan, bis-sa]]a tal-bidliet li saru fil-li[i bl-Att XXIV tal-1995, l-e``ezzjoni ma tirnexxix lanqas (fejn mhix imsejsa fuq il-]ru[tal-att [udizzjarju minn qorti li mhix kompetenti) jekk in-nuqqas jew ksur ikunu jistg]u jissewwew ta]t kull disposizzjoni o]ra tal-ligi. Tifsira tajba ta' din id-disposizzjoni, flimkien ma' l-isfond li fih il-le[islatur wera li ried iqeg]dha, hija mog]tija f'sentenza tal-Qorti tal-Appell fil-kaw\a fl-ismijiet *Salvino Busuttil et vs Agostino Baldacchino*[23] ;

Illi g]alkemm l-im]arrek ma jg]idx e\att ta]t liema wa]da mid-dispo\izzjonijiet tal-artikolu 789 l-att ta`-`itazzjoni tal-atturi

[23] **28.1.1998** (Kollez. Vol: **LXXXII.ii.30**);

jirri\ulta null, huwa jsemmi n-nuqqas ta' tifsir `ar tat-talbiet fil-konfront ta' kull wie]ed mill-im]arrkin, inklu\ hu stess. Minn dak li semg]et il-Qorti waqt it-trattazzjoni u minn dak li ng]ad i\jed 'il fuq, din l-e``ezzjoni jidher li hija g]alhekk imsejsa fuq il-paragrafi (`) u/jew (d) tas-sub-in`i\ (1) tal-artikolu 789 tal-Kap 12 kif jirreferu g]all-artikolu 156(1) tal-istess Kodi`i;

Illi, kif ing]ad f'g]add ta' de`izjonijiet tal-Qrati tag]na, id-distinzjoni bejn nullita' mtellg]a ta]t il-paragrafu (`) u dik ta]t il-paragrafu (d) tas-sub-artikolu (1) tal-artikolu 789, tikkonsisti fil-fatt li, f'tat-tieni, l-att [udizzjarju jkun milqut minn nuqqas ta' partikolarita' essenzjali me]tie[a mil-li[i, u mhux "sempli`i" ksur tal-forma preskritta[24];

Illi l-li[i, tippreskrivi, fost l-o]rajn, li `-~itazzjoni g]andu jkun fiha tifsir `ar u sewwa tal-o[[ett u r-ra[uni tat-talba. Marbut ma' dan ir-rekwi\it, hemm il-prin`ipju li l-parti m]arrka trid ting]ata l-fakolta' li tkun tista' tiddefendi kif jixraq lilha nnifisha mill-pretensjoni ta' min i]arrikha;

Illi huwa sewwasew dwar din id-disposizzjoni li wie]ed isib g]add ta' de`i\jonijiet tal-Qrati tag]na li jfissru l-limiti tag]ha fid-dawl tal-e``ezzjoni tan-nullita' tal-Att ta`-~itazzjoni min]abba n-nuqqas ta' ]arsien tal-li[i. }afna minn dawn id-de`i\jonijiet ing]ataw min]abba li jkun [ie allegat li t-talba kienet in`erta, x'aktarx sintesi ta' jeddijiet li kull wie]ed minnhom jag]ti lok g]al azzjoni distinta u separata. G]al xi zmien, il-forma tal-att [udizzjarju kienet issaltan, imma, bi\-\mien u b'interventi tal-le[islatur, issawret it-tejorija mag]rufa b]ala tal-ekwipollenti li nisslet il-prin`ipju li m'hijiex me]tie[a ebda g]amla espressa g]all-proposizzjoni tal-azzjoni [25];

---

[24] Ara, per e\empju, P.A. C.S.:**4.11.1988** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Carmelo Galea vs Pawlu Cuschieri;***

[25] P.A.: **9.3.1965** fil-kaw\a fl-ismijiet ***M. Muscat noe vs Dr. J. Cassar et noe.*** (Kollez. Vol: **IX.ii.809**) u s-sentenzi hemm imsemmija;

Illi, g]alhekk, `itazzjoni m'g]andhiex ti[i mwaqqg]a g]ajr g]al ra[unijiet gravi[26]. Madankollu, biex `itazzjoni jista' jing]ad li g]andha kaw\ali `ara bi\\ejjed je]tie[ li jirrisulta rapport ta' rabta ra[onevoli bejn il-premessi u t-talba nnifisha mmirata lejn il-persuna m]arrka. Jekk in-nuqqas ta' kjarezza jkun ta' g]amla u kwalita' tali li j`a]]ad b'mod serju lill-im]arrek mid-difi\a tieg]u, i`-`itazzjoni g]andha ti[i mwaqqg]a[27];

Illi ng]ad ukoll li fejn ma jkunx hemm kontradizzjoni g]all-a]]ar bejn il-premessi u t-talbiet jew bejn it-talbiet innifishom, il-Qrati g]andhom iqisu b'`irkospezzjoni e``ezzjoni ta' nullita' ta' att [udizzjarju. Biex att ta' `itazzjoni jg]addi mill-prova tal-validita' huwa bi\\ejjed li t-talba tkun imfassla b'mod tali li l-persuna m]arrka tifhem l-intenzjoni ta' min]arrikha[28];

Illi huwa wkoll mi\mum b]ala prin`ipju [enerali li n-natura u l-indoli tal-azzjoni g]andhom ji[u misluta mit-termini tal-att li bih ikunu nbdew il-pro`eduri [29]. B'dan il-mod, jekk id-difett fit-tfassila tal-att li bih tkun inbdiet il-kaw\a ma j[ibx pre[udizzju serju lill-parti m]arrka, allura l-pro`edura tkun tista' ti[i salvata basta dan ma jaffettwax is-sustanza tal-azzjoni jew tal-e``ezzjonijiet[30] ;

Illi issa huwa xieraq li wie]ed jara sa liema limitu jista' wie]ed iressaq att [udizzjarju kif imiss bla ma jkun qieg]ed jinkiser dak li tipprovdi l-li[i fl-artikolu 156 (1)(a) tal-Kodi`i tal-Organi\\azzjoni u Pro`edura ~ivili[31]. Mill-kliem innifsu tal-imsemmi artikolu, jo]ro[illi (i) l-attur g]andu jidentifika l-o[[ett tal-kaw\a billi jiddikjara r-ra[uni g]ala jkun qieg]ed jitlob dak l-

---

[26] App. ~iv.: **20.2.1935** fil-kaw\a fl-ismijiet ***R. Merola pro et vs S. Caruso*** (Kollez. Vol: **XXIX..i.106**);
[27] App. ~iv.: **22.5.1967** fil-kaw\a fl-ismijiet ***E. Scicluna vs M. Xuereb et*** (Kollez. Vol: **LI.i.299**)
[28] P.A. : **14.2.1967** fil-kaw\a fl-ismijiet ***J.G. Coleiro vs Dr. J. Ellul*** (Kollez. Vol: **LI.ii.779**);
[29] App. ~iv.: **7.3.1958** fil-kaw\a fl-ismijiet ***J. Tabone vs J. DeFlavia*** (Kollez. Vol: **XLII.i.87**);
[30] P.A. : **24.6.1961** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Falzon vs Spiteri et*** (Kollez. Vol: **XLVIII.ii**);
[31] App.: **12.5.1998** fil-kaw\a fl-ismijiet ***M. Attard noe vs R. Galea***;

o[[ett; (ii) dak l-o[[ett u dik ir-ra[uni jridu jkunu mfissrin `ar u sewwa; (iii) t-talba jew it-talbiet ikunu marbutin mar-ra[uni(jiet) kif premess fl-att ta`-`itazzjoni; u (iv) li dawn l-elementi g]andhom jirri\ultaw mill-att [udizzjarju nnifsu u mhux minn xi kjarifika li tista' ssir dwarhom waqt is-smig] tal-kaw\a[32];

Illi dwar dawn l-a]]ar \ew[rekwi\iti, ing]ad[33] li l-li[i ma tirrikjedix kliem partikolari kif g]andha ssir i`-`itazzjoni, basta jkun jiftiehem x'ikun qed jitlob l-attur, b'mod li l-kaw\ali tista' tkun imfissra lakonikament jew sa]ansitra miruta mit-talba. Sentenzi i\jed ri`enti jg]idu li t-tifsira tista' tinstilet ukoll mid-Dikjarazzjoni ma]lufa, li g]andha titqies ]a[a wa]da ma`-`itazzjoni[34]. G]alkemm din tista' titqies b]ala tifsira liberali wisq tal-element tal-kjarezza fl-att ta`-`itazzjoni, hemm qbil kostanti u [enerali li, madankollu, ma tistax ti``ara dak li hemm mitlub f'att ta`-`itazzjoni minn provi li jitressqu matul is-smig] tal-kaw\a[35];

Illi fil-ka\ pre\enti din il-Qorti ma setg]etx issib kif l-azzjoni mibdija mill-atturi tista' titqies difettu\a mill-aspetti msemmija fl-artikolu 156 tal-Kap 12. Barra minn hekk, ladarba l-im]arrek ma ressaq l-anqas l-i`ken xrara ta' dawl dwar kif l-istess `itazzjoni tippre[udika l-jeddijiet tieg]u li jiddefendi lilu nnifsu mix-xilja tal-atturi, il-Qorti ma tarax li g]andha toqg]od tfittex hi fejn tali pre[udizzju jista' jinstab;

Illi g]alhekk din l-e``ezzjoni preliminari wkoll mhix qeg]da ti[i milqug]a;

G]al dawn ir-ra[unijiet, il-Qorti qeg]da tidde`iedi billi:

---

[32] App. : **30.3.1998** fil-kaw\a fl-ismijiet ***R. Bezzina vs A. Galea***

[33] P.A. **15.12.1955** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Avv. C. Moore noe vs Perit C. Falzon et*** (Kollez. Vol: **XXXIX.ii.807**)

[34] Ara Kumm. C.S. **19.6.1989** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Avv. S. Frendo noe vs Ph. Attard noe*** (Kollez. Vol: **LXXIII.iv.971**)

[35] Ara P.A. SM **1.10.1910** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Ludovico Magro vs Pio |ammit*** (mhix pubblikata).

Ti`]ad l-ewwel \ew[e``ezzjonijiet tal-im]arrek Joseph Saliba b]ala m'humiex mist]oqqa fil-li[i, u tordna li l-kaw\a tissokta bis-smig] tal-provi. L-ispejje\ ta' din id-de`i\joni jit]allsu mill-istess im]arrek.

Moqrija

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.,
28 ta' Jannar, 2002

Charles Falzon,
Deputat Re[istratur,
28 ta' Jannar, 2002